

Ocene in poročila o publikacijah in razstavah

Publikacije

Zbornik Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici, ob 30. obletnici ustanovitve, ured. Drago Trpin, Nova Gorica, Pokrajinski arhiv, 2002, 247 strani

Tri desetletja – za mnogo častitljivih arhivov malo, a za mlado mesto pomemben jubilej. Meja po drugi svetovni vojni je odrezala Gorico od večjega dela Goriške in to območje je tako ostalo tudi brez arhivskega jedra. Glede na to ne preseneča, da je Pokrajinski arhiv v Novi Gorici najmlajša tovrstna ustanova v Sloveniji, njen pomen za mesto in za 'pokrajino' ob zahodni slovenski meji pa se iz leta v leto povečuje in arhiv je postal razpoznaven ter pomemben člen goriške kulturne stvarnosti. "Čas beži", pregovor, ki se ga človek sicer v življenju dostikrat otepa, je vsaj za raziskovalna popotovanja po arhivih dokaj dobrodošel. Tudi upoštevaajoč časovno razdaljo, ki je neizogibno potrebna za objektivnejše raziskovanje preteklosti, pridobiva pretežno mlajše gradivo Pokrajinskega arhiva vse večjo vrednost, o čemer nas lahko prepričajo razprave v Zborniku. "Raziskovalni čas" arhiva se torej razteza, in sicer v obe smeri, tudi v bolj oddaljeno preteklost, potem ko se je mejno leto najstarejšega gradiva po lanski pridobitvi pomaknilo iz sredine 17. na začetek 16. stoletja.

"Slovenski smo mi arhivarji, čuvarji, smo mi zgodovine pravični pismarji." Verz Ludvika Zorzuta pospremi bralca Zbornika k zanimivemu prebiranju, stih, ki gotovo ni izbran le zaradi vsebine, temveč morda še bolj zato, ker je Ludvik Zorzut postavil temelje muzejsko-arhivskega dela na tem delu Primorske po drugi svetovni vojni. Direktor Pokrajinskega arhiva Drago Trpin poudari v *Uvodni besedi*, da novogoriški arhivisti letos praznujejo dvojni jubilej, ne le tridesetletnico samostojnega Pokrajinskega arhiva, ampak tudi petdesetletnico Okrajnega muzeja in arhiva, ki se je pozneje preimenoval v Goriški muzej.

O zgodovini arhiva – pričevanja je naslov prvega poglavja. Pot do ustanovitve samostojne ustanove opisujejo trije avtorji. Branko Marušič je zapisal *Nekaj o začetkih slovenske arhivistike*. Mnogo arhivskega gradiva starejše preteklosti Goriške se je porazgubilo ali uničilo. V 18. stoletju se je nekaj domoznanskih piscev dobro zavedalo pomembnosti arhivskega gradiva, med njimi Carlo Morelli, ki je uredil arhiv goriških deželnih stanov. V 19. stoletju je bilo kulturno delovanje vse bolj narodno zaznamovano. Pomembno vlogo ima Štefan Kociančič s prvo slovensko domoznansko topografijo goriške dežele, pozneje sta arhivsko gradivo zbirala zgodovinar Simon Rutar in kobariški notar Miroslav Premrou. Slovenci v goriškem deželnem muzeju niso bili ustrezno zastopani in so

ustanovili Muzejsko društvo, ki je zbiralo tudi listinsko gradivo in upalo na svoj narodni muzej v Gorici. Načrte je pretrgala prva svetovna vojna, mnogo gradiva je bilo uničenega, povojna leta pa seveda tudi niso bila naklonjena slovenskim muzejsko-arhivskim načrtom. Po drugi vojni vihri je pri goriškem okrožju vodil Referat za arhive in kulturno dediščino (1945-1947) Ludvik Zorzut. Začel je prve korake leta 1952 ustanovljenega Okrajnega muzeja in arhiva, katerega upravnik je bil. Toda skladiščni prostori za arhivsko gradivo v muzeju v kromberškem gradu so bili neprimerni, ustreznih kadrov pa tudi ni bilo. Avtor prispevka se spominja, kako je bilo v letu 1965, ko je nastopil službo v muzeju, v igri vzpostavitev posebnega arhivskega oddelka znotraj Goriškega muzeja. A na podlagi novega arhivskega zakona iz leta 1966 je bila ta zamisel neizvedljiva, tako da je še isto leto večino gradiva prevzel arhivski oddelek pri novogoriški občinski skupščini.

Logično nadaljevanje prvega prispevka je članek Jožeta Žontarja *Zavod za varstvo arhivskega gradiva v Novi Gorici (1966-1971)*. Avtor z "ljubljske perspektive" osvetljuje čas, ko se je še vedno oblikovala arhivska mreža v državi. Zakon o arhivskem gradivu in arhivih iz leta 1966 je določal pogoje za arhivsko službo. Za ustanovitev arhiva je bilo treba priskrbeti mnenje osrednjega Arhiva Slovenije. Sredi šestdesetih let je bila še živa dilema glede števila regionalnih arhivov, na Primorskem še posebej mogoča alternativa med Koprno in Novo Gorico. Občinska skupščina v Novi Gorici si je močno prizadevala za ustanovitev arhivskega zavoda, ki bi pokrival občine Nova Gorica, Ajdovščina in Tolmin. Arhiv Slovenije je privolil v poseben arhivski oddelek, vendar ločen od muzeja, in si pridržal strokovno vodstvo nad delom oddelka. Tako je novogoriška občinska skupščina 31. maja 1966 ustanovila arhivski oddelek, imenovan na različne načine, končno kot Zavod za varstvo arhivskega gradiva. Arhivska skladišča so domovala v kletih občinske stavbe in v podprtiličju sodišča. Prvi vodja arhiva Stanko Murovec se je moral spopasti s hitrim kopičenjem gradiva v ne ravno ustreznih prostorih.

Prvih korakov arhivskega zavoda se spominja Cvetko Vidmar v prispevku z naslovom *Od strokovne službe v občinski upravi do pokrajinskega zavoda*. Avtor, ki je bil ob ustanavljanju arhiva tajnik skupščine občine Nova Gorica, v članku poudarja splošno pomanjkanje strokovnih kadrov in prostorov v mladem mestu. Spominja se, da so dogovarjanja z Arhivom Slovenije o ureditvi arhivske službe na Goriškem zahtevala določen napor, ki pa je leta 1966 le obrodil sadove. Občinski arhivski oddelek (Zavod za varstvo

arhivskega gradiva) je pokrival območje treh občin – Nove Gorice, Ajdovščine in Tolmina – in je razpodeljal s 1700 tekočimi metri skladiščnih prostorov. Končno so 25. novembra 1971 omenjene tri občine ustanovile samostojen arhivski zavod (sprva imenovan Primorski arhiv v Novi Gorici). Ta je začel delovati 1. januarja 1972.

S tem pa ni bila rešena prostorska stiska arhiva. O tem govori Peter Ribnikar v *Prispevku k zgodovini reševanja prostorskih vprašanj Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici*. Pisec prispevka je kot član Arhiva Slovenije večkrat službeno obiskal Novo Gorico in se lahko seznanil s problemi hranjenja arhivskega gradiva v neustreznih prostorih. Dobro se spominja sestanka predstavnikov Pokrajinskega arhiva, Zavoda za spomeniško varstvo in kulturne skupnosti Nova Gorica aprila leta 1978, na katerem je bil govor o možnosti preselitve arhiva skupaj z Zavodom za spomeniško varstvo na novo lokacijo v solkanski vili Lenassi, ki bi ji ob prenovi dodali še prizidek. V Pokrajinskem arhivu so menili, da bi jim bil po tem načrtu dodeljen premajhen prostor. Na podlagi ogleda načrta okolice vile se je avtor prepričal tudi o neustreznosti lokacije in nasprotoval predvideni selitvi. Ostala je možnost, da se arhivska prostorska stiska reši v okviru zidave kulturnega središča. Toda kljub posredovanjem ravnateljice arhiva Ljudmile Bezlaj Krevcl je dolgo ostalo le pri obljubah. Na pomoč je paradoksalno prišla poplava oktobra 1983, ki je sicer prizadejala arhivu veliko škodo, a hkrati pospešila postopke za zidavo novih arhivskih prostorov.

V prvem poglavju Zbornika sta še dva prispevka: Ivanke Uršič *Stanko Murovec – prvi strokovni delavec v Pokrajinskem arhivu v Novi Gorici* in Ane Skerlovnik Štrancar *Zakaj v arhiv ali učna ura nekoliko drugače*. Stanko Murovec (1906-1982) se uvršča med najzaslužnejše kulturne delavce na Goriškem. Rojen je bil v Podmelcu v Baški grapi. Dolga leta je bil zapisan učiteljevanju. Doživel je usodo številnih premeščenih slovenskih učiteljev v fašistični Italiji. Učiteljsko službo je nadaljeval še več let po vojni, nato je bil šolski nadzornik in svetovalec za šolstvo, leta 1966 pa je bil imenovan za vodjo arhivskega oddelka pri skupščini občine Nova Gorica in vodil ustanovo še leto po ustanovitvi samostojnega arhiva. Članek nas seznani tudi z Murovčevimi bibliografijami in njegovim prevajalskim delom. Stanko Murovec se je arhivskega dela lotil z navdušenjem in nemalo pripomogel k razpoznavnosti ustanove. Danes jo spoznavajo že osnovnošolci. V arhivu so organizirane že ustaljene učne ure za šole oziroma posamezne pedagoške, ki so tak neposreden način spoznavanja zgodovinskih virov pri pouku zgodovine vključili v pedagoški proces. Avtorica, učiteljica na novogoriški osnovni šoli Milojke Štrukelj, zaključuje svoje razmišljanje z ugotovitvijo, da so sadovi takega dela odlični.

Drugo poglavje ima naslov **Arhiv v besedi in sliki**. Članek Aleksandre Pavšič Milost *Naših trideset let se osredotoča na delovanje arhiva od ustanovitve samostojnega Pokrajinskega arhiva*. Mejnik v tej trideset let dolgi zgodovini je pomenila že omenjena poplava leta 1983. Zanimiv je opis reševanja in su-

šenja arhivskega gradiva, ki je trajal skoraj leto dni. Z izgradnjo arhivske stavbe (temeljni kamen je bil postavljen februarja 1986, slovesno odprtje pa je bilo že maja 1987) je bilo arhivski službi na Goriškem končno omogočeno ustrezno strokovno delo. Avtorica članka najprej govori o sodelovanju z ustvarjalci arhivskega gradiva, kar je posebno med letoma 1987 in 1991, ko so lahko veliko odbranega pisnega gradiva prepeljali v nove prostore, pomenilo ogromno terenskega dela. Pomenljivi so podatki o količini gradiva. Ob ustanovitvi je arhiv imel 900 tekočih metrov, pred vselitvijo v novo stavbo 1300, ob koncu leta 2001 pa že 2270 tekočih metrov arhivskega gradiva, razporejenega med 910 fondov in zbirk. Najobsežnejši je 'opus' uprave in javnih služb, od občin iz avstrijskega in italijanskega obdobja do povojnih upravnih struktur. Pri strokovni obdelavi gradiva je svojevrstne težave po prostorski stiski povzročila še poplava, tako da ob masovnem prevzemanju gradiva to še ni v celoti urejeno in popisano. K delu arhiva sodi tudi evidentiranje ustreznega gradiva doma in v tujini, restitucija in mikrofilmanje predvsem starejšega pomembnega gradiva, ki je pri drugih imetnikih, ali zaradi varnosti tudi njihovega lastnega. Arhiv veliko pozornosti posveča strankam, ki prihajajo v arhiv bodisi zaradi upravnopravnih potreb bodisi zaradi raziskovalnih želja. Te so se od srede osemdesetih let izrazito povečale. Raznoliki sta kulturna in vzgojno-izobraževalna razsežnost arhivske službe. Prvo priložnostno samostojno razstavo je arhiv pripravil leta 1984 (*Reševanje poplavljenega arhivskega gradiva*), pomembnejša pa je bila postavljena čez dve leti, ko je spremljala začetek zidave nove arhivske stavbe (*Občine na Goriškem od srede 19. stoletja do druge svetovne vojne*). Po vselitvi v novo stavbo so razstave postale vsakoletna praksa. Arhiv je izdal več publikacij, poleg razstavnih katalogov še vodnike po arhivskem gradivu (npr. *Publikacija 2, 1982; Vodnik po fondih in zbirkah Pokrajinskega arhiva v Gorici, 1997*) in domoznanska dela (na primer *Publikacija 1, 1972; Občinska središča v obdobju 1814-1961 na območju sedanjih občin Ajdovščina, Nova Gorica in Tolmin, 1991; Št. Vid-Podnanos, 1996; Pavel Plesničar: Ajdovščina – pogled v njeno preteklost, 1997*), pri nekaterih publikacijah pa je bil soizdajatelj. V letu 2000 je bila posneta tudi videokaseta o delovanju arhiva (*Zapisi preteklosti bogatijo našo prihodnost*). Delo s šolami – predvsem z novogoriškimi, reden pa je tudi obisk vipavske osnovne šole – posebno od srede osemdesetih let naprej obsega splošno predstavitvene in tematske učne ure, predstavitve razstav in delo z zgodovinskimi krožki ter mentorstvo dijakom. Prispevek končujeta opis sodelovanja z drugimi ustanovami (pri razstavah, publikacijah, predavanjih, simpozijih) in društvi (predvsem v Arhivskem društvu Slovenije – glasilo Arhivi, zborovanja, strokovne ekskurzije) ter kratka predstavitev kadrov. V arhivu je zaposlenih trinajst ljudi. Na vodilnem mestu so bili po omenjenih Stanku Murovcu in Ljudmili Bezlaj Krevcl v letu 1984 Magdalena Čehovin, Matjaž Grobler (1984-2000) in Drago Trpin. Bogato izbrano slikovno gradivo, ki sledi prispevku, plastično dopolnjuje besedilo.

Naših 30 let, razstava dokumentov ob 30-letnici ustanovitve Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici, Nova Gorica 2002

Zadnje poglavje sestavljajo **Razprave** vseh šestih arhivskih svetovalcev in direktorja, ki na ta način najbolje predstavijo gradivo v arhivu in njegovo, posebno za domoznansko vedenje, veliko raziskovalno uporabnost. *Nekaj o naših najstarejših dokumentih* je naslov prispevka Draga Trpina, ki nam predstavi pred kratkim pridobljeno gradivo iz Arhiva Slovenije. Gre za del fonda Gospostvo Dobrovo, gospostva, ki ga je konec 16. stoletja pridobila družina Colloredo. Najstarejši vir je register iz leta 1501, ki omenja tudi nekaj briških krajev. Druge tri novitete so iz začetka 17. stoletja: zapisnik civilne pravde v gastaldijah Fojana in Neblo in urbarja gospostva Dobrovo (1612 in 1618).

Lilijana Vidrih Lavrenčič prikazuje življenje in delo ajdovskega notarja Arturja Lokarja (1865-1926). *"V dokaz temu moj podpis in pečat"* – tako so se končevale notarske listine, ki jih skriva notarski arhiv Arturja Lokarja in zajema obdobje od 1898 do 1926. Avtorica primerja poslovanje notarjev v dveh državah – Avstro-Ogrski in Italiji. Oblika notarskih zapisov se ni dosti spremenila, vsebina listin pa nam odpira pogled v zgodovino Ajdovščine in okolice, pripadajoče tedanjemu okrajnemu sodišču. Vsebinski dokumenti nam poleg pretežno premoženjskih razmerij razkriva tudi raznoliko vsakdanje življenje številnih Lokarjevih strank.

V približno isto zgodovinsko obdobje nas popelje prispevek Ivanke Uršič z naslovom *Vstopenje dr. Karla Podgornika v politično življenje pred prvo svetovno vojno*. Odvetnik (rojen 1878 v Čepovanu, umrl 1962 v Solkanu), sicer bolj znan kot predsednik goriškega pokrajinskega odseka Narodnega sveta in poslanec v rimskem parlamentu po prvi svetovni vojni, je že v letih pred veliko vojno aktivno stopil na politično prizorišče v Gorici v liberalnem taboru in leta 1913 zmagal na volitvah za deželni zbor za skupino mest in trgov. Avtorica med drugim razkriva bogat fond Podgornikove zapuščine in nam približa zanimivo predvolilno ozračje in Podgornikovo delovanje v deželnem zboru.

Hudomušen naslov *"Na mostu se vse zve, če ne prej pa..."* je izbrala Vlasta Tul in komentirala zapisnik seje krajevne organizacije Socialistične zveze delovnega ljudstva Most na Soči z dne 15. julija 1953. Avtorica je osvetlila "zakulisno" dogajanje okrog prve prireditve na umetnem jezeru, takrat imenovane Beneška noč, ki ji je sledilo dvajset let premora. Od 1973 se ta turistična prireditev imenuje Noč na jezeru. To, da je domači orkester zaigral tudi nekaj italijanskih pesmi, je bil povod za ogorčenje in razprave, ki so sledile prireditvi. V ozadju so bile napete povojne politične razmere, pa tudi medosebni odnosi, ki so botrovali k "suspenzu" prireditve. Avtorica s pritegnitvijo občinskih in drugih virov predstavi tudi zanimivo zgodovino turizma na Mostu na Soči (pri S. Luciji).

Kruh in mleko na karte, to je starejši generaciji še vedno živo v spominu. V prispevku Aleksandre Pavšič Milost se ob splošnih značilnostih trgovine in preskrbe 1945-1948 seznanimo s razmerami v coni B, posebno v takratnem tolminskem, grgarskem in vipavskem (kasneje goriškem) okraju, ki so pomenile malodane čas stradanja, saj je bilo pomanjkanje zaradi ekonomske nelogične meje med conama in oteženih stikov s cono A veliko. Nad trgovino je bedel centralistično oblikovan državni aparat. Rešitev so iskali v racionirani preskrbi z uvedbo potrošniških knjižic (kart). Sistem racionirane preskrbe je marca 1948 zamenjal sistem zagotovljene preskrbe.

Jurij Rosa v prispevku z naslovom *"Reakcionarni elementi rovarijo proti ljudski oblasti..."* prikazuje manj znano poglavje zgodovine. Osredotoča se na nasprotovanje povojni socialistični oblasti v vipavskem okraju po vojni do februarja 1947, pretežno na podlagi dokumentov političnih organizacij in tamkajšnjih oblastnih organov. Pojavi nasprotovanja, ki jih avtor nazorno prikaže in razdeli v različne tipe in vsebine (splošno o oblasti, (ne)priključitev Primorske Jugoslaviji, domnevna tajna gibanja, položaj vere in Cerkve, omalovaževanje voditeljev in simbolov novega sistema, kadri v oblastnih organih, ignoriranje prireditve, težave z oskrbo) so bili razmeroma številni, delno pogojeni tudi s človeškimi stiskami in za-

Najstarejši dokument v Pokrajinskem arhivu Nova Gorica, 1501-1505 (PANG, Zemljiško gospostvo Dobrovo, t.e. 1)

merami. Večinoma pa so ostali na besedni ravni in jim ni uspelo preprečiti revolucionarnih sprememb.

Metka Nusdorfer Vuksanović končuje serijo razprav s prispevkom *Ko so na solkanskem polju še orali – nepogrešljivo čtivo za vsakega meščana in okoličana, ki se hoče seznaniti s prostorom, na katerem so začeli graditi Novo Gorico po začetku meje med Jugoslavijo in Italijo leta 1947*. Ravnica severovzhodno od Gorice med železniško postajo, Solkanom, Kromberkom in gozdom Panovec je bila predvsem prepredena z njivami, travniki, pa s trtami in sadnim drevjem ter vrtovi v bližini redkih hiš. Južni del ob potoku Koren je bil močvirnat. Avtorica opisuje dve markantni točki na tem območju – goriško pokopališče in "fnažo", posveti se tudi starejšim domačijam, posejanim pretežno ob robu zazidalnega območja. Zanimive fotografije in mape katastrskih občin Gorica, Pristava in Solkan za ta prostor vizualno obogatijo sestavek.

Obdobje tridesetih let je obdobje le ene "generacije", toda ta je s svojim delom utrla in še utira pota za tiste, ki bodo sledile. Želimo, da bi ji sledilo še veliko podobno zavzetih potomcev, ki bodo še naprej čuvarji in zgodovine pravični pismarji...

Vojko Pavlin

Vladimir Žumer: Arhiviranje zapisov, Priročnik za ravnanje z dokumentarnim in arhivskim gradivom državnih upravnih in pravosodnih organov, organov lokalnih skupnosti, javnih in zasebnih zavodov, gospodarskih družb (podjetij, bank, zavarovalnic, zadržug in združenj), političnih strank, društev ter posameznikov, založba GV, Ljubljana 2001, 479 strani

Pričujoči priročnik je avtor namenil vsem, ki neposredno arhivirajo dokumentarno in arhivsko gradivo v javnih in zasebnih ustanovah, in kot študijsko gradivo za opravljanje predpisanega preizkusa strokovne usposobljenosti delavcev, ki delajo z dokumentarnim in arhivskim gradivom ustvarjalca (imetnika) – arhivarjem.

Priročnik je razdeljen na sedemnajst poglavij in prvo izmed teh je UVOD, str. 17-24.

V njem avtor pojasnjuje namen priročnika in nas seznanja s temeljnimi podatki o predpisih in literaturi. Gre za uvod in osnovne informacije, ki jih potrebuje uporabnik priročnika, preden preide na drugi del, z naslovom DOKUMENTARNO GRADIVO, str. 25-32.

V njem je najprej razložen pojem kot tak, nato pa vrste dokumentarnega gradiva glede na nosilce informacij ter dolžnosti javnih ustanov do dokumentarnega gradiva po predpisih o pisarniškem poslovanju.

Izraz dokument se, po definiciji uredbe o pisarniškem poslovanju iz leta 1994, uporablja za vsak napisan, narisan, natisnjen, razmnožen, fotografiran, fotokopiran, fonografiran, magnetno ali kako drugače narejen zapis, ki vsebuje podatke, pomembne za delo

upravnega organa. Dokumentarno gradivo so torej vsi zapisi, ne glede na vrsto zapisa in nosilca informacij, ki dokumentirajo neko dejavnost.

Del dokumentarnega gradiva ima trajen pomen za znanost in kulturo ter ga imenujemo ARHIVSKO GRADIVO, str. 33-40.

Temu je avtor namenil tretje poglavje. V njem obravnava arhivsko gradivo kot kulturni spomenik, in razlikuje med javnim arhivskim gradivom, ki nastaja pri delovanju organov državne oblasti, organov lokalnih samoupravnih skupnosti ter pravnih oseb, ki izvajajo javna pooblastila, oziroma opravljajo javno službo; zasebnim arhivskim gradivom, ki nastaja pri osebah zasebnega prava, in filmskim arhivskim gradivom, ki ima, ne glede na lastnino, poseben status – zato mora ustvarjalec takoj ob nastanku izročiti izvorno filmsko arhivsko gradivo in izvod filmske projekcije Arhivu Republike Slovenije.

V drugem delu tretjega poglavja obravnava avtor **dolžnosti javnih ustanov do arhivskega gradiva**, glede na zahteve zakona o arhivskem gradivu in arhivih, in **dolžnosti javnih arhivov do javnih ustanov v zvezi z arhivskim gradivom**.

Javne ustanove morajo izmed delavcev na vodilnem položaju določiti enega, ki bo odgovoren za izvajanje obveznosti, ki jih narekuje zakon o arhivskem gradivu in arhivih javni ustanovi, ter delavca z najmanj srednjo izobrazbo za delo z dokumentarnim in arhivskim gradivom. Ta delavec mora pri pristojnem arhivu opraviti preizkus strokovne usposobljenosti in je neposredno zadolžen za arhiviranje dokumentarnega in arhivskega gradiva, za odbiranje arhivskega gradiva iz dokumentarnega gradiva in za izročanje letega pristojnemu arhivu.

Četrto poglavje obsega pojmovnik z razlago OSNOVNIH POJMOV S PODROČJA ARHIVIRANJA ZAPISOV, str. 41-50.

Ti so: dokument, listina, akt, spis, pisanje, elektronski zapisi, zadeva, dosje, sodni spisi, dokumentarno gradivo, arhivsko gradivo, javno arhivsko gradivo, zasebno arhivsko gradivo, pisarniško poslovanje oziroma ravnanje s spisi, glavna pisarna, rokovnik, klasifikacijski načrt, klasifikacijski znak, signirni načrt, signirni znak, šifra zadeve, prejemna stampiljka, evidence dokumentarnega gradiva pri pisarniškem poslovanju, tehnične enote dokumentarnega gradiva, označevanje tehničnih enot gradiva, arhiviranje, arhivska enota, tekoča zbirka dokumentarnega gradiva, stalna zbirka dokumentarnega gradiva – arhiv ustanove ali posameznika, mikrofilmanje dokumentarnega gradiva, skeniranje dokumentarnega gradiva (digitalizacija), roki hranjenja dokumentarnega gradiva, uničevanje nepotrebne dokumentarnega gradiva, odbiranje arhivskega iz dokumentarnega gradiva in izročanje arhivskega gradiva.

V navedenem poglavju gre v bistvu za nekoliko obširnejšo razlago pojmov in izrazov, ki se uporabljajo pri delu z arhivskim in dokumentarnim gradivom in so nujno potrebni za nadaljnje razumevanje priročnika.

Tematsko si sledijo najmanjše (temeljne) arhivske enote; te avtor glede na nastanek deli na pisanje in